

MARK LORENS

OSHAJMSKI
TOČAK

Preveo
Ivan Jovanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Mark Lawrence

THE WHEEL OF OSHEIM

Book Three of The Red Queen's War

Copyright © Babalinga Ltd, 2016

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Posvećeno mom ocu Patriku

Piščeva beleška

Za sve one koji su morali da čekaju godinu dana kako bi se dočepali ove knjige, sastavio sam kratke beleške kako biste se pred čitanje treće knjige podsetili šta se sve dešavalo, a ja izbegao tu nezgodu da likovi jedan drugome govore stvari koje već znaju, samo zarad vas.

Ovde prenosim samo ono što je važno za priču koja sledi.

1. Džalan Kendet, unuk Crvene Kraljice, malo toga želi u životu. Želi da se vrati u babinu prestonicu, da bude bogat i da ne bude u opasnosti. Takođe bi voleo da kinji svoju stariju braću Martusa i Darina.
2. Život mu je u poslednje vreme postao komplikovaniji. Džalan i dalje žudi za svojom nekadašnjom ljubavnicom Lisom de Vir, ali ona je sada udata za njegovog najboljeg prijatelja. Osim toga, duguje ogroman novac krvoločnom zločinačkom gazdi Meresu Alusu, a velike firentinske banke ga traže zbog pronevere. Na sve to, zakleo se da će se osvetiti Edrisu Dinu, čoveku koji je ubio njegovu majku i sestru. Njegova sestra je još bila u majčinoj utrobi, pa ju je nekromantski mač koji je Edris koristio (a sada ga Džalan nosi) zatočio u paklu i spremna je da se vrati kao nerođena u službi Mrtvog Kralja. Džalanova

sestra je imala potencijal da postane moćna čarobnica i od nje će biti vrlo opasna nerođena – da bi se tako moćna nerođena vratila u svet živih, potrebna je smrt bliskog rođaka.

3. Džalan je proputovao od sleđenog severa do užarenih firentin-skih brda. Put je počeo u društvu Severnjaka Snorija i Tutugua iz roda Undoreta, a usput je pokupio i severnjačku vešticu po imenu Kara, i Henana, dečaka iz Oshajma.
4. Džalan i Snori su bili vezani jedan za drugog duhovima tame i svetlosti: Aslaug i Varahilom. Tokom njihovog putovanja te veze su raščinjene.
5. Kod Džalana je Lokijev ključ, relikvija koja može da otvori svaka vrata. Mnogi ga žele – a nikako ponajmanje Mrtvi Kralj, koji bi mogao da ga iskoristi da bi izašao iz pakla.
6. U ovoj knjizi koristim reči pakao i Hel da opišem deo zagrobnog života u koji naši heroji zalaze. Severnjaci ga zovu Hel, a u hrišćanskim zemljama se zove pakao.
7. Tutugu je umro u umbertidskom zatvoru, gde ga je mučio i ubio Edris Din.
8. Poslednji put smo videli Džalana, Snorija i Henana u dubinama rudnika soli u kojem je živeo vratar-mag Kelem.
9. Kelema je Aslaug odvukla u svet tame.
10. Snori je prošao kroz vrata u Hel kako bi spasao svoju porodicu. Džalan je rekao da će poći s njim i dao je Lokijev ključ Kari kako ne bi pao Mrtvom Kralju u ruke. Džalana je hrabrost izdala i nije pošao za Snorijem. Odžepario je Karu i tren kasnije je neko otvorio vrata iz Hela i uvukao ga unutra.

11. Uopštena dešavanja: Džalanova baba Alika Kendet, Crvena Kraljica, već mnogo godina vodi tajni rat protiv Gospe Plave i njenih saveznika. Gospa Plava je skrivena ruka koja povlači konce Mrtvog Kralja, a nekromant Edris Din je jedan od njenih agenata.
12. Crvenoj Kraljici pomažu njeni stariji sestra i brat: Mučaljiva Sestra – koja vidi budućnost ali nikada ne progovara – i njen brat Garijus, ometen u razvoju, koji upravlja svojim trgovačkim carstvom.
13. Rat Crvene Kraljice vodi se oko promene u stvarnosti do koje su Graditelji doveli pre hiljadu godina – promene koja je uvela magiju u svet neposredno pre nego što je prethodno društvo (mi za pedesetak godina) uništeno u nuklearnom ratu.
14. Promena do koje su Graditelji doveli dodatno se ubrzava što ljudi više koriste magiju – što pak omogućuje da se koristi još više magije – a to vrzino kolo slama stvarnost i dovodi do kraja svega.
15. Crvena Kraljica veruje da se nedaća može izbeći – ili da bi makar trebalo da pokuša da to izvede. Gospa Plava želi da ubrza kraj, verujući da će ona i odabrana nekolicina moći da prežive i da postanu bogovi u onome što će uslediti, šta god to bilo.
16. Doktor Korenjak je izgledao kao upravnik cirkusa koji gleda svoja posla, ali Džalan ga je video u sećanjima svoje babe od pre šezdeset godina, kako radi kao glava obezbeđenja njenog dede i izgleda isto kao u današnje vreme...
17. Oshajmski točak je oblast na severu u kojoj se stvarnost slama i otelotvoruje svaki užas koji čovek može da zamisli. Karino znanje govori da je u srcu toga zapravo golema naprava, delo Graditelja, tajanstvena mašina skrivena u kružnom podzemnom tunelu čiji se prečnik meri kilometrima. Nije do kraja jasno kakvu ulogu on igra u predstojećoj katastrofi...

oša

utopljena ostrva

tiho more

širefa

Belpan

BRIT

normardija

Ken

Krat

RĚNARSKI VIS

Limož

Haunt

ORLANT

ADORA

lučka kraljevstva

IORG

aramis

andalut

kantanlona

Galebova luka

KADIZ

alba

moro

konjska obala

LISBOA

venit

KORDOBA

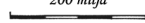
MAROK

LIBA

Hamada

200 miļa

Prolog

U dubinama pustinje, posred dina viših od svakog molitvenog tornja, ljudi deluju sićušni, kao da su manji od mrava. Tu sunce peče, vetar šapuće, sve se kreće – presporo da bi oko opazilo to kretanje, ali sa sigurnošću većom nego što je očinji vid pruža. Prorok je kazao da pesak nije ni blag ni okrutan, ali u žarištu Sahara teško je misliti da te pesak ne mrzi.

Tanuna su bolela leđa, jezik ga je grebao po nepcu. Jahao je sav poguren i njihao se u skladu s korakom svoje kamile, škiljeći od bleštanja sunca čak i kroz tanku tkaninu svog šeša. Potisnuo je nelagodu. Njegova bolna kičma, njegova žeđ, žuljanje sedla – ništa od svega toga nije bilo bitno. Karavan iza njega uzdao se u Tanunove oči i samo u to. Ako bi mu Alah, triput blagosloveno bilo njegovo ime, podario da sada vidi jasno i bistro, njegova svrha na ovome svetu biće ispunjena.

I tako je Tanun jahao i gledao, a ugledao je golemi pesak i njegovu neizmernu prazninu što se prostirala nepreglednim gorućim miljama. Karavan je iza njega vijugao između dina, gde će se čim padne večer sakupiti prve senke. Duž karavana jahali su po padinama njegovi sunarodnici Ha'tariji, budno motreći upolje i čuvajući nejake Al Efeme ukaljane vere. Samo su se Ha'tariji držali zapovesti i u duhu, a ne samo u slovu. Tako strogo poštovanje

jedino je što čoveku čuva život u pustinji. Drugi možda prolaze i preživljavaju, ali samo Tanunov narod živi u Saharu, na samo jedan presahli zdenac od smrti. U svemu na tananoj ivici. Čisti. Alahovi izabranici.

Tanun potera svoju kamilu uz padinu. Al Efemi ponekad daju imena svojim životinjama. To je još jedna slabost svih plemena koja se ne rađaju u pustinji. Osim toga, škrtare s drugim i četvrtim molitvama svakoga dana, čime uskraćuju Alahu ono što mu pripada.

Razduva se vrelo i suv vetar, a pesak od vetra zasikta survavajući se sa izvajanog vrha dine. Stigavši povrh padine, Tanun se zagleda u još jednu praznu, suncem ubijenu udolinu, pa odmahnu glavom razmišljajući o tome kako mora da se vrati do karavana duž tragova koje je ostavio za sobom. Osvrnu se prema zaobljenim plećima susedne dine, iza koje su se njegovi šticećnici vukli putem koji im je odredio. Ima već dvadeset dana kako vodi računa o ovim Al Efemima. Još dva dana i dovešće ih do grada. Još dva dana da ih trpi i šaik i njegova porodica više mu neće ići na živce svojim bahatim i bezbožnim ponašanjem. Kćeri su mu najgore. Hodaćući iza očeve kamile, nisu nosile tobu od dvanaest jardi kao što Ha'tarke nose, već grozotu od devet jardi, toliko usko obmotanu oko njih da je jedva skrivala obrise ženskog tela.

Obline dine privukle su mu pogled i na tren je zamislio žensko bedro. Otresao je glavom kako bi izbacio te misli iz sebe i pljunuo bi samo da mu usta nisu toliko suva.

„Gospode, oprosti mi grehe moje.“

Još dva dana. Dva duga dana.

Vetar je prestao da zapomaže i počeo da zavija u znak upozorenja, toliko snažan da samo što nije izbacio Tanuna iz sedla. Njegova kamila je zaječala od neodobravanja, pokušavajući da okrene glavu tako da je pesak više ne grebe. Tanun nije okrenuo glavu. Svega dvadeset jardi pred njim i šest stopa iznad dine vazduh se mreškao kao od fatamorgane, ali ni nalik bilo kojoj od svih onih kojih se Tanun za četrdeset suvih godina nagledao. Prazan prostor se talasao kao da je tečno srebro, pa pocepao pružajući uvid u neko daleko mesto, nekakav kameni hram obasjan mrtvim

narandžastim svetlom koje je probudilo sve i jedan bol što ga je Ha'tari trpeo zanemarujući ga i svaki od njih ponaosob pretvorio u buktnju patnje. Tanun se iskezi kao da je zagrizao nešto jetko. Upirao se da obuzda svoju kamilu, jer životinja je izgleda strahovala koliko i on.

„Šta?“ Bio je to šapat upućen samome sebi, nečujan od kamiljeg glasanja. Kroz procep u tkanju sveta, Tanun vide rastrzani prizor nage žene, tela izvajanog iz svake moguće muške požude, svake obline naglašene senkom i milovane istom onom mrtvom svetlošću. Ženina jedrost prikovala je za sebe Tanunov pogled na deset dugih otkucaja srca pre nego što ga je napokon otrgao i upe-rio u njeno lice – a zatečenost koja ga tada pogodi beše dovoljna da on ispadne iz sedla. Još u padu je ščepao svoj saif. Demonka ga je pogledala očima crvenim kao krv, razjapila usta otkrivajući ocnjake kao u deset divovskih kobri.

Tanun se zakoprcra da se vrati na vrh dine. Njegova prestravljena kamila je pobegla, a bat njenih papaka sve je više slabio za njim što je dalje bežala. Stigao je povrh dine taman na vreme da vidi kako se rasekotina između njega i hrama cepa i širi, kao kad pljačkaš proseče šatorsko krilo. Sukuba se sada jasno videla, a pred njom, sada kroz pocepani vazduh izlećući iz tog mesta, bio je polunag čovek. Teško je tresnuo na pesak, pa istog trena skočio i pružio ruku iznad glave ka mestu odakle se sukuba izgleda spremala da ga progoni, gurajući ruku u procep kroz koji se on naglavačke bacio. Dok se pružala ka njemu, a iz vrhova njenih prstiju iskakale kandže kao igle, taj čovek je gurnuo ruku naviše, čvrsto držeći u stisnutoj pesnici nešto crno, i sve je to nestalo uz glasan kliktaj. Rupa pokidana tako da vodi u drugi svet – nestala. Demonka skerletnih očiju i savršenih grudi – nestala. Drevnog hrama više nije bilo, a mrtvo svetlo tog groznog mesta opet je bilo utamničeno iza tog tankog tkiva, šta god da je zapravo ono, koje nas čuva od košmara.

„Jebem ti! Jebem ti! Jebem ti!“ Čovek poče da skače s jedne bose noge na drugu. „Vruće! Vruće! Vruće!“ Nevernik, visok i vrlo beo, zlatne kose što potiče s dalekog severa preko mora. „Jebem

ti. Vruće. Jebem ti. Vruće.“ Navlačeći čizmu koja mora da je izletela skupa s njim, on pade i oprlji leđa po usijanom pesku i onda opet skoči na noge. „Jebem ti! Jebem ti! Jebem ti!“ Čovek uspe da navuče i drugu čizmu pre nego što se opet preturi i naglavačke smandrlja niz suprotnu stranu dine, sve vreme glasno psujući.

Tanun lagano ustade, vraćajući saif u zakrivljene kanije. Psovke tog čoveka stišavale su se s daljinom. Čoveka – ili demona? Pobegao je iz pakla, dakle, demon je – ali govori jezikom starog carstva i to s debelim severnjačkim naglaskom, kojim se oštro i nezgrapno izgovara svaki glas.

Ha'tari trepnu i ugleda, ispisanu zelenim preko crvene pozadine na poleđini njegovih kapaka, sukubu kako se pruža ka njemu. Trepnu opet, jednom, dvaput, triput. Njena slika je ostala, zamamna i smrtonosna. Tanun uzdahnu pa krete niz dinu ka neverniku koji je sve vreme cičao, usput se zaklinjući u sebi da više nikada neće razbijati glavu oko raskalašnih toba od devet jardi koje alefemske žene nose.

JEDAN

Sve što je trebalo da uradim bilo je da prođem hramom a da me ništa ne zavede da skrenem s puta. Bio je to put od ne više od dve stotine koraka, a da sam ga prešao, izašao bih iz pakla kroz kapiju sudija i našao bih se gde god mi drago, đavo ga odneo – a bilo bi mi drago da sam se našao u dvoru u Vermilionu.

„Sranje.“ Digao sam se s užarenog peska. Zalepio mi se za usne, ispunio mi oči hiljadama bockavih zrnaca, pa čak i curio iz ušiju kada sam naherio glavu. Čučnuo sam pljujući i čkiljeći od blistave svetlosti. Sunce je peklo toliko nerazumno žestinom da sam osećao kako mi se koža smežurava pod njegovim zracima. „Govno.“

No ona *jeste* bila prelepa. Onaj deo mog uma koji je bio svestan da je to zamka tek se sada iskobeljao ispod požudnijih devet desetina i počeo da se dere: „Lepo sam ti rekao!“

„U materinu.“ Ustao sam. Ogromna peščana dina strmo se dizala pred mnom, nerazumno visoka i usijana od sunca. „Jebena pustinja. Sjajno, baš sjajno.“

Zapravo, nakon mrtvozemlja čak ni pustinja nije previše strašna. U njoj svakako jeste previše vrelo, željna je da sprži svako meso koje dodirne pesak i verovatno će me ubiti narednog sata ako ne nađem vodu, ali sve to po strani – živa je. Da, ovde nema ni nagoveštaja života, ali njena suština nije izatkana od zlobe i očaja, nije da ti tle po kojem hodaš isisava život, radost i nadu kao što hartija upija mastilo.

Zagledao sam se u neverovatno nebesko plavetnilo. Zapravo, izbledelo plavetnilo koje je izgledalo kao da je predugo ostavljeno na suncu, ali nakon nepromenljivog mrtvog neba obasjanog jednoličnom narandžastom svetlošću mom oku su prijale sve boje: žive, bujne, jake. Raširio sam ruke. „Krv ti jebem, što prija biti živ!“

„Demone.“ Glas iza mene.

Okrenuo sam se vrlo lagano, i dalje raširenih ruku, šaka praznih i otvorenih, ključa zadenutog za raskopčani opasač koji mi je tek s mukom držao čakšire.

Tu je stajao jedan domorodac, zakrivljenog mača uperenog u mene, a po padini iza njega bila je ispisana priča o njegovom silasku s dine. Iza onih velova što vole da ih nose nisam mu video lice, ali izgleda da mu nije bilo drago što me vidi.

„*Selam alejkum*“, rekoh mu. To je otprilike sve od neznabožackog jezika što sam naučio tokom godine provedene u pustinjском gradu Hamadi. To ovdašnjim ljudima znači „zdravo“.

„Ti.“ On odsečno sečivom mahnu naviše. „S neba!“

Okrenuh dlanove naviše i slegnuh ramenima. Šta da mu kažem? Osim toga, svaka dobra laž bi bila protraćena na tog čoveka ako on jezik carevine razume jednako loše kao što ga govori.

Odmerio me je od glave do pete, a njegov zar nekim čudom nije bio nikakva prepreka njegovom neodobravanju.

„Ha'tari?“, upitao sam. U Hamadi se meštani oslanjaju na najamnike rođene i odrasle u pustinji da ih vode preko peska. Bio sam prilično siguran da se oni zovu Ha'tariji.

Čovek mi ništa nije odgovorio, već me je samo gledao. Nakon nekog vremena, mahnuo je mačem uz padinu s koje je sišao. „Idi.“

Klimnuo sam i pošao nogu pred nogu uz njegove tragove; sreća što nije rešio da me proburazi na licu mesta i ostavi da iskrvarim. Istini za volju, sablja mu i nije bila potrebna da bi me ubio. Već to što bi me ostavio bila bi smrtna kazna.

Peščane dine su daleko gore za penjanje i od dvostruko višeg brda. Vuku te za noge i pri svakom koraku ti krađu snagu tako da ostaješ

bez daha i pre nego što se uzvereš do svoje visine. Ožedneo sam nakon deset koraka, a već na polovini dine izgarao sam od žeđi toliko da me je uhvatila vrtoglavica. Pognuo sam glavu grabeći uz padinu i pokušavajući da ne razmišljam o tome šta sunce radi mojim leđima.

Od sukube sam pobegao zahvaljujući sreći, a ne pameti. U svakom slučaju sam pamet morao da zakopam baš duboko da bih dopustio sebi da me ona skrene s puta. Istini za volju, bila je prvo što sam video u mrtvozemlju a da izgleda kao da je živo – štaviše, bila je otelotvorenje sna, obličja takvog da obećava sve što bi čovek poželeti mogao. Lisa de Vir. Prljava varka. Svejedno, ne mogu da tvrdim da nisam bio upozoren, i kada me je zagrlila a osmeh joj se rascepio u nešto šire od hijeninog keza, načičkano ostrim zubima, bio sam tek upola iznenađen.

Nekako sam se izmigoljio od nje, usput ostavši bez košulje, ali ona bi brzo ponovo skočila na mene samo da nisam video zidove kako se mreškaju i znao da je veo tu tanak – veoma tanak. Ključ ga je pocepao i ja sam skočio kroz tu raselinu. Nisam znao šta me čeka sa druge strane – zaceo ništa dobro – ali verovatno s manje zuba od moje nove prijateljice.

Snori mi je kazao da su velovi najtanji tamo gde najviše ljudi umire. Ratovi, boleštine, masovna pogubljenja... svuda gde se duše odvajaju od mesa u velikom broju, pa moraju da prođu u mrtvozemlje. Zato sam se iznenadio kada sam se našao u praznoj pustinji, gde je bilo malo verovatno da će umreti iko osim mene.

Svaki deo sveta odgovara nekom delu mrtvozemlja – kad god dođe do neke nedaće, pregrada između ta dva mesta iščili. Kažu da je na Dan hiljadu sunaca toliko ljudi izginulo na toliko raznih mesta u isto vreme da se veo između života i smrti pocepao i više nikada nije srastao kako treba, a nekromanti još od tada koriste tu slabu tačku.

„Eno!“ Urođenikov glas prenu me iz misli i shvatih da smo stigli do vrha dine. Sledeći pogledom njegovo sečivo, video sam u udolini između naše dine i susedne prvih desetak kamila, nadao sam se, nekog velikog karavana.

„Hvaljen Alah!“ Nasmehio sam se neznabošću najblistavije što sam znao. Na kraju krajeva, kad si u Rimu...

Oko nas se okupilo još Ha'tarija pre nego što smo stigli do karavana – svi u crnim odorama, a jedan je vodio izgublenu kamilu. Čovek koji me je zarobio – ili spasao – uzjaha životinju kada mu jedan sunarodnik dobaci uzde. Mene su ostavili da se peške spo-tičem i klizam po dini.

Dok smo stigli do karavana, izašao je na vidik celom svojom dužinom: najmanje stotinu kamila, uglavnom natovarenih dobrima, balama umotanim u tkaninu naslaganim oko grba, velikim ćupovima koji su visili s kamila po dva sa obe strane tako da su njihove šiljate osnove bezmalo dodirivale pesak. Dvadesetak kamila nosilo je jahače, odevene u bele, bledoplave ili mrke odore, a još desetak neznabožaca sledilo ih je peške, umotano u gomilu crne tkanine, verovatno u njoj crkavajući od vrućine. Šačica žgoljavih ovaca pratila ih je u pozadini, što je bila prava razmetljivost ako se uzme u obzir koliko košta da se svakodnevno poje.

Stajao sam tako i pekao se pod suncem, dok su dva Ha'tarija pošla u susret trojici jahača koji su dolazili iz karavana. Treći me je razoružao, uzimajući mi i nož i mač. Nakon minut ili dva provedena u mlataranju rukama i pretnjama smrću, ili sasvim moguće razumnoj raspravi – te dve stvari na pustinjском jeziku zvuče slično – vratila su se sva petorica, raspoređeni tako da je onaj u beloj odori stajao u sredini, levo i desno od njega oni u mrkim kariranim odorama, a Ha'tariji su stajali na krilima.

Trojica pridošlica bila su golih lica, duboko preplanulih od sunca, kukastih noseva, a očiju poput crnog kamenja. Pretpostavio sam da su u nekakvom srodstvu – možda otac i sinovi.

„Tanun mi kaže da si ti demon i da bi trebalo da te ubijemo na stari način kako bismo izbegli nedaće.“ To je otac rekao, a usne su mu bile tanke i okrutne pod kratkom belom bradom.

„Princ Džalan Kendet od Crvene Krajine vama na usluzi.“ Poklonio sam se u pojasu. Ljubaznost ništa ne košta, što je čini

najboljim mogućim poklonom kada je čovek škrt kao što sam ja. „Zapravo sam anđeo spasa. Trebalo bi da me povedete sa sobom.“ Pokušao sam da mu se nasmešim. U poslednje vreme od mog osmeha nije bilo neke posebne vajde, ali na raspolaganju nisam imao ništa drugo.

„Princ?“ Čovek mi je uzvratio osmeh. „Predivno.“ Jedan pokret usana nekako je bio dovoljan da ga preobrazi. Njegove oči nalik na crne oblutke zaiskriše i lik mu postade još malo pa blag. Čak i momci levo i desno od njega prestaše da se mršte. „Hodi, obedovaćeš s nama!“ On lupi rukom o ruku i dreknu nešto na starijeg sina, izraza lica toliko zlobnog da sam bio spreman da poverujem kako mu je upravo naredio da sam sebe raspori. Sin brzo odjaha nekud. „Ja sam šeik Malik al Hamid. Sinovi mi se zovu Džamin“ – klimnu glavom ka sinu koji je ostao pored njega – „i Mahud.“ Pokaza za onim što je otišao.

„Drago mi je.“ Ponovo sam se poklonio. „Moj otac je...“

„Tanun kaže da si pao s neba dok te je progonila demonska kurva!“ Šeik se isceri svom sinu. „Kada jedan Ha'tari padne s kamile, iza toga se uvek krije neki demon ili džin – gordi ljudi. Vrlo gordi.“

Zasmejao sam se uglas s njim, mahom od olakšanja: samo što se nisam predstavio kao sin jednog kardinala. Možda me je sunce već udarilo.

Mahud se vratio vodeći kamilu za mene. Ne mogu da kažem da sam ljubitelj tih životinja, ali lako je moguće da je jahanje jedino za šta sam nadaren i dovoljno sam vremena proveo klateći se na kamiljim leđima da bih savladao osnove. Lako sam se popeo u sedlo i munuo tu životinju da pođe za šeikom Malikom dok je on predvodio put. Pretpostavio sam da su one reči koje je promrmrljao svojim sinovima bile pohvalne.

„Ulogorićemo se.“ Šeik diže ruku kako se priključismo čelu povorke, pa udahnu da uzvikne naredbu.

„Hriste, ne!“ Te reči su usled straha izletele glasnije nego što sam nameravao. Nastavio sam, nadajući se da će ono „Hriste“ proći neprimećeno. Ključna stvar za promenu nečijeg stava jeste

da se to izvede pre nego što on obznani svoje namere. „Milostivi Al Hamide, moramo da odjašemo odavde što je brže moguće. Ovde će se dogoditi nešto strašno – i to ubrzo!“ Ako se veo nije rastanjio zbog nekog pokolja koji je u toku, onda nema drugog objašnjenja nego da će se nešto daleko gore *tek* desiti i da se zidovi koji razdvajaju život od smrti ruše u iščekivanju toga...

Šeik se okrenu u sedlu prema meni, očiju nanovo kao od kamena, a njegovi sinovi se ukočiše kao da sam ga silno uvredio time što sam ga prekinuo.

„Milostivi, tvoj sluga Tanun napola je u pravu. Nisam nikakav demon, ali jesam pao s neba. Ovde će se veoma brzo odigrati nešto užasno i moramo da pobjegnemo odavde što je dalje moguće. Kunem se čašću da je to istina. Možda me je sudbina poslala ovamo da bih te spasao, a tebe da bi ti spasao mene. Svakako da jedan bez drugoga ni ti ni ja ne bismo preživeli.“

Šeik Malik me pogleda oštro i mrko, a duboke bore mu se pojaviše oko očiju, jer sunce nije ostavljalo starosti mesta da se sakrije. „Ha'tariji su prostodušni ljudi, prinče Džalane, sujeverni. Moje kraljevstvo se prostire severno odavde i seže čak do obale. Školovao sam se u Matem i nisam potčinjen nikome u čitavoj Libi izuzev kalifu. Ne drži me za budalu.“

Strah koji me je zgrabio za jaja steže me još više. Nagledao sam se smrti u svim njenim užasnim pojavnim oblicima i platio visoku cenu da bih pobjegao i dospao ovamo. Nikako nisam želeo da se vratim u mrtvozemlje za manje od jednog sata, ovog puta kao samo još jedna duša odvojena od svog tela i bez ikakve odbrane od užasa koji tamo borave. „Pogledaj me, gospodaru Al Hamide.“ Raširio sam ruke i na tren pogledao niz svoj sve crveniji trbuh. „Nalazimo se duboko u pustinji. Ovde nisam ni pola sata, a koža mi je već oprljena. Ako prođe još jedan sat, biće sva u plikovima i počće da se ljušti. Nemam nikakvu odoru, niti kamilu, a ni vodu. Kako li sam dospao ovamo? Kunem ti se, milostivi, čašću svog plemenitog doma da ćemo – ako smesta ne odemo odavde, što je brže moguće – izginuti svi do jednoga.“

Šeik me tada pogleda kao da me prvi put vidi. Njegov duboki muk trajao je čitav minut, narušen samo slabšnim siktanjem

---

peska i frktnjem kamila. Ljudi oko nas gledali su šta se dešava, napeti i spremni da se late oružja. „Mahude, nađi princu neku odoru.“ Opet diže ruku i glasno naredi: „Jašemo!“

Obećana bežanija pokazala se daleko opuštenijom nego što bih ja to voleo. Šeik je razmatrao neka pitanja s poglavarom Ha'tarija, pa smo lagano pošli uz padinu jedne dine, izgleda skrenući pod pravim uglom u odnosu na prvobitni pravac kretanja. Najsve-tlija tačka tog prvog sata bila je kada sam se napio vode. Bilo je to neopisivo zadovoljstvo. Voda je život, a u suvozemlju mrtvih počeo sam da se osećam kao da sam i ja napola mrtav. Sipanje tog predivnog, mokrog života u moja usta bilo je ponovno rođenje, verovatno jednako bučno i jednako silovito kao što je bilo i ono prvo, uzevši u obzir koliko je ljudi bilo potrebno da otrgne urnu s vodom od mene.

Prošao je još jedan sat. Iz petnih žila sam se suzdržavao da ne mamuznem kamilu i odjurim u daljinu. Dok sam boravio u Hamadi, učestvovao sam u trkama kamila. Nisam bio najbolji jahač, ali kladioničari su mi davali dobre izgleda iako sam bio stranac. Jahanje kamile u galopu slično je na nekoliko načina žestokom snošaju s izuzetno snažnom i vrlo ružnom ženom. Trenutno je to bilo u priličnoj meri sve što sam želeo, ali boravak u pustinji je trka na duge staze, a ne kratkotrajan besomučni juriš. Teško natovarene kamile ne bi prošle ni pola milje pre nego što bi se iznurile, naročito ako moraju da nose one koji sada hodaju, a premda je moja priča šeika navela da smesta dela, očito je bio mišljenja da su izgledi za to da sam običan ludak daleko veći od svake prednosti koju bi stekao ostavljajući svoj tovar za sobom, da ga prekriju dine.

„Milostivi Al Hamide, kuda si namerio?“ Jahao sam pored njega blizu čela povorke, a ispred nas su jahala dva njegova starija sina. Još trojica njegovih naslednika jahali su dalje iza nas.

„Pošli smo u Hamadu i još ćemo stići tamo, premda je ovo sada zaobilazni put. Nameravao sam da ovu noć provedem u Oazi palmi i anđela. Tamo su se sakupila plemena zbog sastanka šeika

pre nego što naše poslanstvo ode kalifu pred noge. Mi postižemo saglasje u pustinji pre svakog ulaska u grad. Ibn Fajed prima svoje vazale jednom godišnje, pa je bolje obraćati se prestolu jednim glasom, kako bi se naše molbe jasnije čule.“

„Da li i dalje idemo u tu oazu?“

Šeik ušmrknu šlajm, što je izgleda bio običaj koji su meštani naučili od kamila. „Alah nam ponekad šalje poruke. Nekada biva da su ispisane u pesku, pa čovek mora da ih pročita vrlo brzo. Ponekad su sadržane u letu ptica ili prskanju jagnjeće krvi, pa čovek mora da bude pametan ne bi li ih razumeo – a ponekad nevernik padne s neba usred pustinje, pa moraš da budeš budala da ga ne bi poslušao.“ Pogleda me postrance, usana stisnutih u gorak osmeh. „Oaza se nalazi tri milje zapadno od mesta gde smo te našli, a Hamada je dva dana južno.“

Mnogi ljudi bi rešili da moje upozorenje prenesu u oazu. Na tren me preplavi silno olakšanje što Malik al Hamid nije jedan od njih i što sada jašem od onoga što će se desiti, umesto da se nalazim tri milje od toga, pokušavajući da ubedim desetak šeika da odu iz svoje oaze.

„A šta ako svi oni izginu?“

„Ibn Fajed će i dalje čuti samo jedan glas.“ Šeik potera svoju kamilu napred. „Moj.“

Milju kasnije sinulo mi je da iako se Hamada nalazi dva dana puta južno odavde, mi zapravo idemo na istok. Opet sam dojahao do šeika, pomerajući u stranu nekog njegovog sina.

„Više ne idemo u Hamadu?“

„Tanun mi kaže da se istočno odavde nalazi reka, koja će nas odneti na sigurno.“ Okrenuo sam se u sedlu i pogledom prostrelio šeika. „Reka?“ On slegnu ramenima. „Mesto gde vreme teče drugačije. Svet je naprsao, prijatelju.“ To rekavši, diže ruku ka suncu. „Ljudi padaju s neba. Mrtvi su nemirni – a u pustinji ima pukotina gde vreme juri od tebe, ili s tobom.“ Sleže ramenima. „Rastojanje između nas i te tvoje opasnosti, kakva god ona bila,

---

brže će se povećavati ako makar puzimo u ovom pravcu nego da jurimo u ma kom drugom.“

Već sam čuo za takve stvari, premda ih nikada nisam video. Na Bremerskim padinama u Ost Rajhu postoje mehurovi sporovremena koji mogu da zarobe čoveka i da ga puste nakon nedelju dana, godine ili stoleća u svet koji je ostario dok je on samo trepnuo. Drugde postoje mesta gde čovek može da dostigne duboku starost, samo da bi otkrio da je za ostatak hrišćanskog sveta prošao tek jedan dan.

Nastavili smo da jašemo i možda smo i došli do te takozvane reke vremena, ali to se po malo čemu videlo. Noge nam nisu jurile, koraci nam nisu prevaljivali po sedam jardi. Jedino mogu da kažem da je veće stiglo daleko brže nego što sam očekivao, a noć pala kao kamen.

Mora da sam se sto puta osvrnuo u sedlu. Da sam bio Lotova žena, stub soli bi stajao na samom pragu Sodome. Nisam znao šta to pogledom tražim – da li demone koji se crne rojeći se preko dina, navalu skarabeja koji kao nekakva pošast proždiru meso... Setio sam se Crvenih vikinga kako nas progone u Oshajmu pre naizgled čitavog jednog života, pa sam napola očekivao da ih vidim kako uzdignutih sekira prevaljuju vrhove dina, ali kakav god da sam strah preslikavao po njemu, obzorje je tvrdoglavo istrajavalo u praznini, bez ikakve pretnje. Sve što sam video bilo je da se pozadinska straža Ha'tarija na šaikov zahtev uvećala.

Šeik nije davao da karavan stane sve do duboko u noć, kada ga je frktanje životinja ubedilo da naredi da se zaustavimo. Zavalio sam se, ispijajući vodu iz mešine, dok su šaikove sluge uvežbano dizale logor. Veliki čadori bili su razmotani s kamila, konopci privezani za pljosnate kočice dovoljno dugačke da mogu da se pobiju u pesak, vatre založene od kamilje balege brižljivo skupljane i čuvane tokom dugog putovanja. Svetiljke su bile zapaljene

i nameštene ispod streha ispred šatora, a šaikov čador obasjan srebrnim svetiljkama u kojima je gorelo kameno ulje. Kazani su skinuti sa samara, posude za skladištenje otvorene, čak je i mala gvozdena furuna bila postavljena iznad sopstvenih gorionika s uljem. Mirisi začina ispunili su vazduh, više strani i čudniji čak i od pešćanih dina i neobičnih zvezda iznad nas.

„Kolju ovce.“ Mahud mi je prišao s leđa, tako da sam poskočio kada je progovorio. „Otac ih je poterao na ovoliki put da bi zadivio šeika Halida i ostale na saboru. Kazao sam mu da pošalje nekoga da dotera ovce iz Hamade, ali ne – on je hteo da ugosti Halida hamidskom ovčetinom i rekao da će Halid prepoznati svaku moguću varku. Ovčetina začinjena pustinjom žilava je i tvrda, ali ima svoj osobeni ukus.“ Dok je govorio, posmatrao je Ha'tarije. Sada su obilazili tabor peške, krećući se po mesečinom okupanom pesku, povremeno se dozivajući tihim melodičnim uzvicima. „Otac će hteti da ti postavi pitanja u vezi s time odakle dolaziš i ko ti je uručio tu poruku propasti, ali to je razgovor koji se vodi tek posle jela – da li ti je to jasno?“

„Jeste.“ Tako ću makar malčice dobiti na vremenu da smislim prikladne laži. Kad bih kazao istinu o tome gde sam bio i čega sam se nagledao... pa, utrobe bi im se prevrnule i poželeti bi da nisu jeli.

Mahud i ostali šaikovi sinovi sedošće pored mene i počеше da puše, šetajući iz ruke u ruku jednu dugovratu lulu, prelepo izrađenu od sepiolita, u kojoj su izgleda goreli smeće, a ne duvan, sudeći po smradu. Samo sam odmahnuo kada su mi je ponudili. Nakon jedno pola sata opustio sam se i zavalio, osluškujući Ha'tarije koji su se čuli u daljini i gledajući daleke zvezde. Nije potrebno provesti previše vremena u paklu pre nego što se čoveku pojam „dobro društvo“ ne svede na „ovi nisu mrtvi“. Prvi put za sto godina da sam se osetio lagodno.

S vremenom se gužva oko kazana smanjila i red poslužitelja je odneo proizvode sveg tog rada pravo u najveći čador. Tada se ogласi gong, a braća ustaše oko mene. „Sutra ćemo biti pred Hamadom. Noćas se gostimo.“ Mahud, vitak i sumoran, isprazni lulu po pesku. „Noćas je trebalo da se vidim s mnogim starim

prijateljima na saboru u oazi, prince Džalane. Moj brat Džamin je noćas trebalo da upozna svoju zaručnicu. Doduše, čini mi se da mu je vrlo drago što je odložio taj susret, makar na dan ili dva. Nadajmo se da će se tvoje upozorenje pokazati osnovanim, inače će obraz mog oca biti ukaljan. Zarad naše braće na pesku, nadajmo se da si pogrešio.“ To rekavši, on ode a ja pođoh za njim ka obasjanom čadoru.

Razgrnuo sam šatorska krila kako su se zatvorila za Mahudom pa se uspravio, i dalje napola poguren i na tren zaslepljen desetinama svetiljki. Širok i skupocen ćilim izatkan od svile, jarkih crvenih i zelenih šara, bio je prostrt po pesku, a po njemu su bili razmešteni manji ćilimi, tamo gde bi se očekivalo da budu sto i stolice. Porodica šeika Al Hamida i njegovi sledbenici sedeli su oko središnjeg ćilima krcatog srebrnim poslužavnicima natrpanim hranom: začinjeni pirinač u gomilama žute, bele i zelene boje; datule i masline u zdelama; marinirana, suva i slatka parčad kamiljeg mesa, pečena nad plamenom i poprskana polenom pustinske ruže; desetak drugih jela, koja su odisala kuvarskom tajanstvenošću.

„Sedi, prinče, sedi!“ Šeik mi pokaza moje mesto.

Već krenuh da sednem kada shvatih da su polovina društva za trpezom zapravo žene. Uz to, mlade i prelepe žene, neskromno odevene u svilu. Zlato zadivljujuće težine nizalo se na skladnim zapešcima u vidu blistavih grivni, a kitnjaste naušnice padale su kao višeslojni vodopadi na naga ramena ili se skupljale iznad ključnih kostiju.

„Šeiče... nisam znao da imaš...“ Kćeri? Žene? Zatvorih usta prekrivajući neznanje i prekrštenih nogu sedoh tamo gde mi je pokazao, pokušavajući da ne dodirujem laktovima tamnokose hurije levo i desno od mene, jednako primamljive kao sukube i lako moguće jednako smrtonosne zamke.

„Zar nisi video moje sestre kako hodaju iza nas?“ Očito kao da mu je to smešno, to je upitao jedan od mlađe braće, čije mi se ime nije zadržalo u glavi.

Otvorio sam usta. *Zar su to bile žene?* Ispod one silne tkanine mogle su da imaju četiri ruke i rogove, a ja opet ne bih znao. Bio

sam dovoljno pametan da sprečim reči da izlaze iz mojih oklembesjenih ustiju.

„Pokrivamo se i hodamo tako da Ha'tariji budu zadovoljni“, objasni devojka levo od mene, visoka, vitka, skladna i verovatno ne starija od osamnaest godina. „Ti ljudi iz pustinje lako bivaju zgranuti. Kad bi došli do obale, verovatno bi oslepeli ne znajući kud da gledaju... jadničci. Čak bi i Hamada bila previše za njih.“

„Ali su zato neustrašivi borci“, kaza druga žena, možda mojih godina. „Bez njih bi prelazak preko pustare bio veliko mučenje. Opasnosti ima čak i u pustinji.“

Naspram nas su sedele druge dve sestre i iznele neku opasku, bacajući poglede ka meni. Starija se tada zasmeha – vrlo grleno. Očajnički sam zurio u njene oči ovičene kajalom, boreći se da mi pogled s njih ne padne na poigravanje jedrih dojki pod providnom svilom opšivenom cekinima. Iz čuvenja sam znao da lipsko plemstvo, bilo da je reč o sveprisutnim prinčevima, ređim šaicima ili jednom jedinom kalifu, čuva svoje žene toliko predano da je to legendarno i da je u stanju da se sveti stolecima čak i zbog potajnog pogleda. Šta bi uradili zbog obeščašćivanja device toliko je užasno da se ne može ni zamisliti.

Zapitao sam se da li me to možda šaik doživljava kao priliku za ženidbu, kad me je već postavio da sedim među njegovim kćerima. „Veoma sam zahvalan na tome što su me Ha'tariji pronašli“, rekoh, ne skrećući pogled s jela.

„Moje kćeri – Lejla, Mina, Tarela i Danela.“ Šaik se s ljubavlju smešio pokazujući svaku ponaosob.

„Drago mi je.“ Zamišljao sam razne načine kako bi me dražile.

Kao da mi čita misli, šaik diže putir. „Nismo toliko strogi vernici kao što su Ha'tariji, ali zakoni koje zaista poštujemo jesu gvozdeni. Dobrodošao si kao gost, prinče, ali – ako ne postaneš zaručnik neke od mojih kćeri, da ih nisi ni prstom pipnuo ako ti je do toga da taj prst zadržiš.“

Pocrveneo sam i počeo da se bunim. „Gospodine! Jedan princ Crvene Krajine nikada ne bi...“

„Dodirneš li neku bilo čime osim prsta, podariću joj tvoje testise – i to pozlaćene, da ih nosi kao naušnice.“ Nasmehi mi se, kao da smo razgovarali o vremenskim prilikama. „Vreme je da se jede!“

Hrana! Makar ima hrane. Naždraću se toliko da neće moći da me obuzme ni slabija pohotna misao. Još ću i uživati u tome. U mrtvozemlju čovek gladuje. Od prvog trenutka kada zakorači na to mrtvo svetlo pa do trena kada ode odatle – gladuje.

Šeik je poveo njihovu neznabožačku molitvu, izgovaranu na pustinjskom jeziku. Trajala je vraški dugo, a creva su mi sve vreme krčala i išla mi je voda na usta od prizora preda mnom. Napokon se svi oni pridružiše rečenicom ili dve i završismo. Svi se s iščekivanjem okrenuše prema ulazu u šator.

Dva starija muška poslužitelja udoše noseći glavno jelo na srebrnim tanjirima, četvrtastim u arabijskom stilu. Sedeći na podu, video sam samo pravu planinu hrane kako se diže iznad sudova, nesumnjivo pečena ovčetina, uzimajući u obzir današnje klanje. Gospode, da! Creva su mi rikala kao lav, zbog čega me šeik Malik i njegov najstariji sin pogledaše s odobravanjem.

Poslužitelj spusti tanjir pred mene i produži dalje. Odrana ovčija glava zurila je u mene pušeci se, a kuvane oči gledale su me kao da sam im smešan, mada sam možda taj utisak stekao samo zbog iskeženih ustiju bez usana. Taman jezik se plazio ispod reda iznenadujuće pravih zuba.

„Ah.“ Zatvorih usta tako odsečno da mi zubi kliknuše, pa pogledah Tarelu, koja je sedela levo od mene i upravo dobila svoju kuvanu glavu.

Ona mi uputi sladak smešak. „Čudesno, zar ne, prinče Džalane? Ovakva gozba usred pustinje. Ukus doma nakon tolikih naporno prevaljenih milja.“

Čuo sam da su žitelji Libe skoro jednako spremni da se hvataju noževa ako ne pipaš njihovu hranu kao ako im pipaš žene. Opet sam pogledao glavu koja se pušila, dok su se sokovi slivali ispod nje, i razmišljao o tome koliko sam daleko od Hamade i koliko bih malo jardi prešao bez vode.

Dohvatih najbližu posudu s pirinčem i počeh da ga trpam na tanjir. Možda ću moći da sahranim to jedno stvorenje kako dolikuje, pa to niko neće primetiti. Nažalost, bio sam najzanimljiviji na ovoj porodičnoj gozbi i gledala me je većina prisutnih. Kao da se čak i desetak ovčijih glava zanimalo za mene.

„Gladan si, moj prinče!“ Danela je sedela desno od mene, a koleno joj je dodirivalo moje kad god bi pružila ruku da doda na svoj tanjir datulu ili maslinu.

„Vrlo“, odgovorih turobno trpajući pirinač na grozotu u mom tanjiru. Na tom čudu je bilo toliko malo mesa da se svodilo na iskeženu lobanju. Prisustvo vrlo duboke kašike u priboru poređanom pored mog tanjira nagoveštavalo je da se očekuje poprilično dubljenja i kopanja. Zapitao sam se da li pravila lepog ponašanja predviđaju da se ista kašika koristi i za oči i za mozak...

„Otac kaže da Ha'tariji misle da si pao s neba“, kaza Lejla, sedeći naspram mene, s druge strane trpeze.

„Dok te je jurila neka đavolica!“, zasmeha se Mina. Bila je najmlađa među njima i začutala je kada ju je njen najstariji brat Mahud oštro pogledao.

„Ovaj“, odgovorih, „ja...“

Nešto se pomeri pod mojom gomilom pirinča.

„Da?“ upita Tarela sedeći pored mene i dodirujući moje koleno svojim, nagim ispod tanke svile.

„Svakako sam...“

Prokletstvo! Eto ga opet – nešto gmiže kao zmija u blatu. „Ja... šaik reče da je vaš čovek pao sa svoje kamile.“

Mina je bila sitna, ali toliko prelepa da je to bilo nerazumno i kao da još nije napunila ni šesnaest godina. „Ha'tariji nisu naši. Mi smo njihovi, sada kada su primili očev novac. Njihovi smo dok nas ne dovedu u Hamadu.“

„No, to je tačno“, dodade Danela, glasom koji je zavodnički promuklo zvučao u mom uvu. „Jedan Ha'tari bi pre rekao da je mesec bio prenizak pa ga je izbacio iz sedla nego što bi priznao da je pao.“

Na to se prolomi sveopšti smeh. Ljubičasti ovčiji jezik probi se kroz humku koju sam napravio, kolutajući među mirisnim žutim pirinčem. Proburazih ga viljuškom, prikivajući ga za tanjir.

Taj iznenadni pokret svima privuče pažnju. „Najviše volim jezik“, primeti Mina.

„Mozak je božanski“, objasni šeik Al Hamid sa čela trpeze. „Moje devojke ga pirjaju s datulama, peršunom i biberom, pa ga onda vraćaju u lobanju.“ On poljubi vrhove svojih prstiju.

Dok su ga njegova deca gledala, brzo sam odsekao jezik i mah-nito režući sveo ga na šest parčadi, ako ne i više.

„Umeće kuvanja je velika prednost kada je reč o supruzi, zar ne, prinče Džalane? Sve i da ona nikada ne mora da kuva, dobro je da zna dovoljno da izdaje uputstva svojim slugama.“ Šeik se opet zagleda u mene.

„Da.“ Umešao sam parčad jezika u pirinač, pa preko toga natrpao još pirinča. „Apsolutno.“

Šeik kao da je bio vrlo zadovoljan mojim odgovorom. „Pustimo jadnog čoveka da jede! Izgladneo je u pustinji.“

Narednih nekoliko minuta jeli smo u skoro potpunoj tišini, jer se svaki putnik ponaosob potpuno posvetio svom obroku, nakon višenedeljne slabe ishrane. Jeo sam pirinač s rubova humke koju sam napravio, nevoljan da i prinesem ustima ukaljanu ovčetinu. Pored mene je preslatka Tarela prevrnula svoju ovčiju glavu i počela da kusa mozak u svoja iznenada daleko manje poželjna usta. Njena kašika je proizvodila neprijatno škripanje po unutrašnjosti lobanje.

Znao sam šta se desilo. Dok sam bio u mrtvozemlju, Lokijev ključ je bio nevidljiv Mrtvome Kralju. Možda je to bila Lokijeva lakrdija, da ta stvar bude uočljiva samo kada je van domašaja. Šta god da je bio razlog, kroz mrtvozemlje smo putovali s manje opasnosti od Mrtvog Kralja nego tokom prethodne godine u svetu živih. Naravno da je bilo daleko više opasnosti od svake druge prokletinje, ali to je već nešto drugo. Sada kada je ključ opet među živima, sve što je mrtvo može da traga za njim u ime Mrtvog Kralja.

Bio sam prilično siguran da su Tarelina i Danelina ovca okrenule svoje nabubrele oči ka meni, a nisam smeo da smaknem pirinač s glave u mom tanjiru iz straha da ću zateći tu čudo kako zuri u mene. Neprestano uzimajući zalogaje iz posuda na sredini trpeze, uspelo mi je da pojedem ogromnu količinu hrane dok sam istovremeno uvećavao gomilu na svom tanjiru. Nakon meseci provedenih u mrtvozemlju obična neupokojena glava nije bila dovoljna da me prođe glad. Iz putira sam popio bar tri oke, neprestano ga dopunjujući iz obližnjeg ibrika. Nažalost, to je bila samo voda, ali mrtvozemlje je u meni probudilo toliku žeđ da bi bila potrebna omanja rečica da se ta žeđ utoli, a pustinja ju je samo uvećala.

„Ta opasnost za koju tvrdiš da si došao da nas upozoriš na nju.“ Mahud odgurnu svoj tanjir. „Šta je to?“ Obe ruke je spustio na trbuh. Vitak kao njegov otac, bio je viši, oštih crta, rošav i najmanjim pokretom menjao je izraz lica iz prijateljskog u zlokoban.

„Gadno.“ Iskristio sam tu priliku da odgurnem svoj tanjir. U Libi se smatra pohvalom velikodušnosti domaćina kada ne možeš da jedeš sve iz tanjira. Nadao sam se da će se moj tanjir naprosto smatrati pohvalom većom nego obično. „Ne znam u kom će se obličju ukazati. Samo se molim da smo dovoljno daleko da budemo bezbedni.“

„A Bog je poslao nevernika da uruči to upozorenje?“

„Božanska poruka je sveta na čemu god bila ispisana.“ Na tom biseru imao sam da zahvalim biskupu Džejmsu. On mi je batinama utuvio u glavu te reči, ako već ne i takav stav, nakon što sam ja ukrasio zidove nužnika jednim biblijskim odlomkom. „Naravno, glasnik se nikada ne krivi za poruku koju donosi! To je starije i od civilizacije.“ Uzdahnuo sam od olakšanja kada su mi bez primedbe sklonili tanjir.

„A sada, poslastica!“ Šeik udari dlanom o dlan. „Istinska puštinjska poslastica!“

Gledao sam poslužitelje s iščekivanjem dok su se vraćali noseći duž ruku naslagane četvrtaste tanjiriće, bezmalo očekujući da će me poslužiti peskom. Više bih voleo da sam zaista dobio tanjir peska.

„To je škorpija“, rekoh.

„Oštrog si pogleda, prinče Džalane.“ Mahud me smrknuto pogleda preko ivice svog pehara s vodom.

„Ušecerena škorpija, prinče Džalane! Zar je moguće da si boravio u Libi a da to nisi probao?“ Šeik je izgledao zbunjeno.

„To je veliki slatkiš.“ Tarelino koleno udari u moje.

„Siguran sam da ću biti oduševljen“, naterah sebe da procedim te reči kroz stisnute zube, jer zubi nisu imali namere da se razdvoje i propuste to čudo u moja usta. Zurio sam u škorpiju, čudovište dugačko čitavih devet palaca od repa savijenog iznad leđa pa do prevelikih dvostrukih kandži. Taj arahnid je bio pomalo proziran, a narandžasta ljuštura mu se presijavala od nekakve šećerne glazure. Da je bio samo malo veći, čovek bi pomislio da je reč o jastogu.

„Jesti škorpiona traži istančanost i umeće, prinče Džalane“, reče šeik, privlačeći svima pažnju na sebe. „Najpre, ne budi u iskušenju da pojedеш žaoku. Što se ostatka tiče, običaji su raznoliki, ali u mojoj domovini počinjemo od donjeg dela kandže – ovako.“ On uhvati prstima gornji deo, pa namesti nož između dve polovine. „Blagi pokret dovoljan je da naprsne...“

Krajikom oka videh kako se škorpija na mom tanjiru ukočeno trza prema meni, dok se šest glaziranih nogu klizalo pokušavajući da hoda po glatkom srebru. Tresnuh peharom po tom čudu, lomeći mu leđa i mrveći noge, tako da su se komadići razleteli na sve strane, a gust sirup boje mleka počeo da curi iz škorpijinog skršenog tela.

Svih devetoro Al Hamida zgranuto se zagleda u mene razjapivši usta.

„Ah... tako...“ Borio sam se da izmislim nekakvo objašnjenje. „Tako mi to radimo u mom kraju.“

Zavlada muk, koji brzo pređe iz nelagode u neprijatnost, sve dok šeik Malik takođe ne tresnu peharom po škorpiji. „Grubo, ali delotvorno. Dopada mi se!“

Dve njegove kćeri i jedan sin povedoše se za njegovim primerom. Mahud i Džamin gledali su me podozrivo počevši da rastavljaju svoju poslasticu parče po parče, strogo poštujući tradiciju.

Gledajući krhotine u razlivenom sirupu na mom tanjiru, video sam da su ostale samo kandže i žaoka. I dalje nisam hteo da pojedem bilo šta od toga. Sedeći naspram mene, Mina ubaci lepljivo parče škorprije u svoja lepa usta, smešeći se sve vreme.

Uzeo sam parčence, oštih ivica i mokro od sluzi, nadajući se nekom događaju koji će mi omogućiti da negde smuvam to čudo. Prava je šteta što su neznabošci toliki protivnici pasa. Pas na gozbi je uvek zgodan za uklanjanje neželjene hrane. Uzdahnuvši, prineo sam parčence ustima...

Kada je nastala pometnja, skoro da sam bio previše zbunjen da bih iskoristio priliku koja mi se pružila. Sedeli smo osvetljeni treperavom svetlošću desetak uljanica, a već u sledećem trenutku kao da se ceo svet ispred čadora obasjao svetlošću jačom od pustinjskog podneva, toliko da je bila zaslepljujuća čak i kroz zidove čadora. Video sam senke konopaca koji drže šator kako se oštro ocrtavaju kroz platno, kao i obris nekog sluge u prolazu. Jačina svetla je prerasla neverovatno i postala nemoguća, a ispred čadora se začulo vrištanje. Talas vreline stiže do mene kao da sam izašao iz hlada na sunce. Jedva stigoh da skočim na noge pre nego što taj sjaj nestade jednako brzo kao što se i pojavio. Čador je najednom delovao mračno. Spotakoh se preko Tarele, pošto nisam mogao da razabiram šta mi je u okruženju.

Izađosmo iz čadora zbunjeno i u pometnji, pa se samo zablenusmo u ogromni ognjeni stub koji se uzdizao u daljini. Bio je to stub ognja toliko ogroman da je zaparao nebesa pre nego što se razlio o nebeski svod i izvrnuo preko sebe obrazujući uskomešani pečurkasti oblak plamena.

Dugo smo nemo gledali, ne obraćajući pažnju na vrištanje slugu koji su se držali za lica, prestravljene životinje i miris prženja koji se širio od šatora, što su izgledali kao da samo što nisu buknuili u plamen.

Čak i usred tog haosa imao sam dovoljno vremena da pomislím kako sve ide kao po loju. Ne samo da sam umakao iz mrtvozemlja i vratio se u svet živih već sam sada sasvim očigledno spasao

---

život jednom bogatom čoveku i njegovim prelepim kćerima. Ko zna koliko će moja nagrada biti golema, ili koliko lepa!

U daljini se prolomi grmljavina, naglašavajući vrištanje ljudi i životinja.

„Alah!“ Šeik Malik stade pored mene, hvatajući me za rame. Na kamili je delovao kao da je viši rastom.

Stara Džalanova sreća činila je svoje. Sve mi je išlo kao podmazano.

„To je tamo gde smo ga našli“, primeti Mahud.

Grmljavina se pretvori u riku. Morao sam da dignem glas, klimajući glavom i pokušavajući da namestim izraz lica tako da izgledam smrtno ozbiljno. „Bilo je mudro od tebe što si me poslušao, šeiče Mal...“

Džamin se ubaci prekidajući me. „To je nemoguće. To mesto je ostalo dvadeset milja iza nas. Nema te vatre koja bi se videla sa tolike...“

Dine pred nama se rasprsnuše, najpre najdalja, pa sledeća i sledeća, brzinom kao kada neko udara u doboš. Sve živo oko nas polete u vazduh i svet se svede na razbacane šatore, pesak i tamu.

DVA

Verovatno sam pao u nesvest samo na trenutak, jer sam se povratio taman na vreme da vidim deset-petnaest kamila kako, poludele od straha, kolutajući očima jurišaju pravo na mene. Skočih na noge, pljujući pesak iz usta, pa se bacih u stranu. Da sam imao makar delić sekunde da razmislim o svom potezu, odlučio bih se za suprotnu stranu. Ovako sam skoro s mesta tresnuo u nekoga ko se još teturao dok je tutnjava zamirala. Oboje smo poleteli lukom koji sam zamislio, ali pali daleko pre tačke do koje bih sam stigao da nije bilo te smetnje. Dao sam sve od sebe da dignem moju sapatnicu, koja je sve vreme vrištala ispod mene, i da je okrenem kako bi mi poslužila kao štit, ali zaradio sam samo dve šake pune providne tkanine i kamilji papak koji me je tresnuo po dupetu dok je životinja tutnjala pored mene.

Ječeći i držeći se za zadnjicu, prevrnuo sam se u stranu, tako otkrivajući da sam očito svukao i lako moguće ubio jednu od šeikovih kćeri. Mesečina je otkrivala sve osim nekoliko sitnih pojedinosti, ali pošto joj je kosa bila toliko razbarušena, nisam mogao da ocenim o kojoj je od njih četiri reč. Prilike mi priđoše s obe strane, a pesak se smirivao dok su izlazile iz mraka. Neko je i dalje vrištao, ali taj zvuk je bio prigušen kao da je gromoglasnost praska sve ostale zvukove obesmisllila.

Najstariji šaikovi sinovi digoše me na noge, ne puštajući mi ruke iz čeličnog stiska ni kada sam ustao. Jedan sedokosi sluga, krvareći iz nosa i leve strane lica u opekotinama, pokri svojom tunikom mrtvu kćer, ostajući nag od struka naviše, upalnih grudi i oklemebešene staračke kože. Sinovi su se drali na mene upućujući mi pitanja i optužbe, ali nikome od njih nije u potpunosti polazilo za rukom da prodre kroz zvonjavu koja mi se čula u ušima.

Pesak se u narednih minut ili tako nešto raščistio iz vazduha, tako da je mesečina oblila ruševine našeg logora. Stajao sam tako napola ošamućen dok mi je Džamin prislanjao nož uz grlo, a Mahud urlao na mene, optužujući me uglavnom za ono što se desilo njegovoj sestri, kao da razaranje logora nije ništa u poređenju s otkrivanjem dve dojke – ma koliko one lepe bile. Za divno čudo, nije me bio strah. Nakon onog praska ostao sam nekako podvojen, kao da lebdim van sopstvenog tela, ravnodušni posmatrač, gledajući okruženje u istoj meri u kojoj sam gledao Mahuda kako besni ili Džaminovu šaku na sečivu pod mojim vratom.

Izgleda da je uragan prošao, srušivši sve šatore. Mi koji smo bili unutra kada se noć zapalila, uglavnom smo prošli bez ozleđa. Na onima koji su bili napolju videle su se opekotine na svim izloženim delovima tela okrenutim prema prasku. Ha'tariji koji su otišli u izvidnicu prošli su bolje, premda je jedan izgleda oslepeo. Međutim, oni pustinjski domoroci koji su sedeli oko svog molitvenog stuba, bez velova na licu pošto je bio mrak, izgoreli su jednako gadno kao sluge.

Kamile su pobegle, ali mnoge karavandžije okupile su se u podnožju najbliže dine, gde su se vidali povređeni, ostavljajući me s dvojicom braće i trojicom slugu na brisanom pesku. Pustinjska noć bila je vraški hladna, tako da sam počeo da se tresem. Možda su braća mislila da se tresem od straha, pa mi se Džamin opako iscerio, ali neke kataklizme su toliko prestravljujuće da se moj uobičajeni strah samo pokupi i pobegne, a trenutno se desilo da se taj moj strah i dalje gubio negde u mraku.

Tek kada je šaik Malik prišao izlazeći između dina u društvu dvojice Ha'tarija, vratio sam se sebi odjednom i počeo da paničim,

setivši se njegove razdragane priče o tome kako će pozlatiti odsečena muda svakog muškarca koji mu pipne kćeri.

„Nisam je ni pipnuo! Kunem se!“

„Pipnuo koga?“ Šeik ostavi kamile Ha'tarijima i kroči u sredinu malecke skupine oko mene.

Džamin spusti nož, pa me dva brata nasilno okrenuše prema svom ocu. Iza njega je ognjeni stub i dalje ključao u mraku, tako da se žuta i narandžasta svetlost, prošarana tamom, širila po nebu – ogroman iako bi čoveku bio potreban čitav dan pešačenja da se vrati do mesta gde se taj stub nalazi.

„Ono je bilo graditeljsko sunce.“ Šeik mahnu ka vatri iza sebe.

Moj um još nije zašao među pitanja zašto ili šta, ali čim je šeik to izgovorio – znao sam da je bio u pravu. Noć se upalila tako da je bila svetlija nego dan. Da smo bili nekoliko milja bliže, šatori bi buknuili u plamen, a ljudi u njima bi se pretvorili u buktinje. Ko je osim drevnih ikada imao toliku moć? Pokušao sam da zamislim Dan hiljadu sunaca kada su Graditelji spržili svet i slomili smrt.

„Nevernik je ukaljao Tarelu!“, dreкну Mahud upirući prstom u priliku prostrtu po tlu i pokrivenu odorom.

„I ubio je!“, viknu Džamin, mlatarajući nožem kao da bi da se iskupi za činjenicu kako je to bila tek usputna pomisao.

Šeikovo lice se udruveni. On pade na kolena pored devojkice i skide joj odoru s glave. Tarela reši da baš tada kine, pa otvori oči i neusredsređeno pogleda svog oca.

„Dete moje!“ Šeik Malik prigrli k sebi svoju kćer, usput otkrivajući dovoljno veliki deo njenog vrata i ramena da nekog Ha'tarija udari kap, pa me prostreli ledenim pogledom.

„Kamile!“ Tarela uhvati oca za ruku. „One... spasao me je, oče! Princ Džalan... skočio je pred njih dok su jurišale i odneo me na bezbedno.“

„Živa istina!“ slagah. „Pokrio sam je sopstvenim telom kako bih je spasao da je ne samelju.“ Otrgnuo sam se od braće, sve vreme režeći. „Jedna kamila koja bi inače izgazila tvoju kćer stala je na mene.“ Ispravih se, nameštajući odoru i priželjkujući da zapravo nosim konjaničku košulju i kaput. „Takođe mi ne prija

da mi braća žene koju sam sačuvao stavljajući glavu u torbu drže nož pod gušom. I to braća, ne mogu a da ne spomenem, koja bi trenutno gorela u Oazi palmi i anđela da me nebesa nisu poslala da vam svima spasem živote!“

„Puštajte ga!“ Šeik mrkim pogledom prostreli oba sina, koji me zapravo više nisu ni držali, pa im mahnu da odstupe još dalje od mene. „Idite s Tanunom da nađete naše kamile! A vi“, prodra se na trojicu slugu, ne obraćajući pažnju na njihove povrede, „dovedite ovaj logor u red!“

Sada opet gledajući mene, šeik se pokloni iz pojasa. „Beskrajno ti se izvinjavam, prinče Džalane. Ako bi mi učinio tu čast da čuvaš moje kćeri dok ja spasavam šta se spasti može od robe koju smo poneli za trgovinu, bio bih ti dužnik!“

„Šeiče Maliče, počastvovan sam ja.“ To rekavši, uzvratio sam mu klanjanje, koristeći to da sakrijem kez koji nisam mogao da sprečim.

Sat kasnije bio sam ispred šeikovog manje kitnjastog čadora, čuvajući sve četiri njegove kćeri koje su se unutra sakrile, opet obmotane besmisleno ogromnom količinom platna. Sa devojkama su bile i tri stare sluškinje, da se staraju o njihovim potrebama i da im čuvaju čast, ali te tri nisu najbolje prošle kada je graditeljsko sunce obasjalo noć. Dve su imale opekotine, a treća je izgleda slomila nogu kada nas je prasak sve oborio. Vidali su im povrede nedaleko od mene, ispred šatora s povređenim ljudima.

Najvažnija stvar u vezi s tim ranjenicima bila je da niko od njih nije delovao kao da je *smrtno* ranjen. Pustinje su zastrašujuće prazne: Mrtvi Kralj se možda zagledao ka meni, ali bez leševa da mu služe on zapravo nije velika pretnja.

Nekoliko puta sam čuo pomen mog imena dok su sestre iza mene tiho razgovarale o nedaći koja nas je zadesila, a Tarela pripovedala o hrabrosti koju sam pokazao suočivši se s pomahnitalim kamilama, dok je Lejla podsećala svoje sestre da ih je sve spaslo upravo moje upozorenje. Da nisam morao da dreždim napolju

odeven u plemensku odoru koja smrdi na kamile, dok me opekotine od sunca toliko svrbe da sam se osećao potpuno bedno, verovatno bih bio vrlo samozadovoljan.

Šeik je, skupa sa svojim sinovima i stražarima, otišao među dine da traži svoj vajni tovar i životinje za koje je taj tovar bio privezan. Nije mi bilo jasno kako uopšte mogu da prate kamile po mraku, niti kako misle da se vrate u logor bilo s kamilama, bilo bez njih, ali činilo mi se da je to sasvim sigurno šeikova muka a ne moja.

Stajao sam naspram vetra, očnih kapaka spuštenih zbog sitnog peska koji je taj vetar nosio. Celog dana dok smo putovali, lagani povetarac je duvao sa zapada, ali vetar je sada promenio smer i razduvao se prema prasku, kao da odgovara na zazivanje, pojačavajući se toliko da se činilo kako je lako moguće da preraste u peščanu oluju. Oganj na jugu je utrnuo, ostavljajući za sobom samo mrak i pitanja.

Nakon jedno pola sata digao sam ruke od stajanja na straži i počeo da umesto toga sedim na straži, napravivši udubljenje u pesku kako bi mom nagnječenom dupetu bilo što udobnije. Gledao sam kako zdravije šeikove sluge spasavaju šta se od šatora spasti moglo i dižu ih najbolje što znaju i umeju. Usput sam, povremeno vrteći jedno parče slomljene šatorske motke, koje sam pokupio da mi služi umesto mača, slušao šta njegove kćeri pričaju. Čak sam počeo da pevušim: čak ni prasak graditeljskog sunca nije dovoljan da pomrači nečiju prvu noć u svetu živih, nakon naizgled čitave večnosti provedene u paklu. Prešao sam prve dve strofe *Juriša gvozdenog koplja* kada me je iznenadna tišina naterala da se sedeći uspravim i osvrnem oko sebe. Čkiljeći u mraku, razaznao sam da meni najbliži ljudi nepomično stoje oko polupodignutog šatora. Zapitao sam se zašto li su prestali da rade, ali pravo pitanje me je pogodilo nekoliko trenutaka kasnije. Zašto ih jedva nazirem? Postalo je mračnije – daleko mračnije – i to za svega nekoliko minuta. Zagledah se u nebo. Nije bilo ni zvezda ni meseca, što mora da znači da je tamo oblak, a to se u Saharu naprosto ne dešava. Svakako da se nije dešavalo one godine koju sam ja proveo u Hamadi.

Prva kap kiše pogodi me tačno između očiju. Druga me pogodi tačno u desno oko. Treća mi se zabi u grlo kako sam otvorio usta da se požalim. Nije prošlo ni deset otkucaja srca, a tri kapi su se pretvorile pravi potop, tako da sam morao da se sakrijem pod šatorsku strehu. Vitke ruke me zgrabiše za ramena i provukoše između šatorskih krila.

„Kiša!“, uzviknu Tarela, lica skrivenog senkama, dok je svetlost one jedne lampe u šatoru nagoveštavala obrise njene jagodice, čela i nosa.

„Kako je moguće da pada kiša?“, upita Mina, bojažljivo ali i uzbuđeno.

„Ja...“ Nisam znao. „Mora da je to bilo zbog graditeljskog sunca.“ Može li vatra da proizvede kišu? Toliko velika vatra možda i može da promeni vreme... Plamen je svakako dosegao dovoljno visoko da zapalaca po samom nebeskom svodu.

„Čula sam da je nakon Dana hiljadu sunaca zavladała stoletna zima – i to severnjačka zima, tokom koje se voda pretvara u kamen i u opiljcima pada s neba“, primeti Danela stojeći uz mene, glasa tako baršunastog i zapovedničkog da su mi žmarci prošli niz kičmu.

„Plašim se.“ Lejla se približi kad kiša zadobova po krovu šatora. Sumnjao sam da ćemo dugo ostati suvi – šatori u Libi predviđeni su da štite od sunca i vetra: retko kada moraju da se nose s vlagom.

Grom se oglasi besmisleno blizu i princ Džal se odjednom pretvori u nadev u sendviču od četiri devojke. Na tren sam se ukočio od grmljavine, koja se prolomila toliko glasno da mi je zazvonilo u ušima, tako da mi je bilo potrebno neko vreme da počnem da cenim okolnosti u kojima sam se našao. Čak ni trideset šest jardi tkanine nije moglo da u potpunosti prikrije čari četiri sestre pri tolikoj blizini. Međutim, nekoliko trenutaka kasnije novi strah se probudi u meni i odagna svaku pomisao na to da se okoristim ovom zgodom.

„Gospo, vaš otac je izneo neke tačno određene pretnje u vezi s vašom čašću, pa ja zaista...“

„Oh, ne moraš da brineš zbog toga“, začu se baršunasti glas dovoljno blizu mog uva da sam se naježio.

„Otac priča svakakve stvari.“ To je tiho kazala jedna devojka, glave priljubljene uz moje grudi. „A niko neće ni mrdnuti dok kiša ne stane.“

„Ne pamtim vreme da na nas nije pazio otac, naša braća ili njegovi ljudi.“ Još jedna devojka se nežno pribila uz moje rame.

„A nama je silno potrebna zaštita...“, čulo se iza mene. Mina? Danela? Koja god da je bila, ruke su joj prelazile preko mojih bokova tako da to nije bilo ni najmanje čedno.

„Ali šaik...“

„Pozlata?“ Začu se srebrnast smeh kada četvrta sestra krenu da me obori na pod. „Zar si zaista poverovao u to?“

Bar dve devojke su hitro razmotavale svoje tobe pokretima brzim i uvežbanim. Od senki koje je okolo bacalo toliko tela malo toga sam video, ali to što jesam video – dopadalo mi se. Mnogo.

Sada me sve četiri gurnuše i savlada me gomila glatkih udova i duge kose, dok su ruke tumarale gde su htele.

„Zlato je skupo“, primeti Tarela penjući se na mene i dalje poluobmotana.

„To bi bilo smešno“, kaza Danela pribijajući se uz mene, izvorsno nežna, dok joj je jezik činio čuda s mojim uvom. „On uvek koristi srebro...“

Tada sam pokušao da ustanem, ali bilo ih je previše, a stvari su se već izmakle rukama – osim onih koje jesu u rukama... i, đavo ga odneo, dovoljno sam dugo bio u paklu da je kucnuo čas da osetim parčence raja.

U Libi postoji izreka: Poslednja jarda tobe je i najbolja... ili bi trebalo da postoji, ako je nema!

„Arrrrgh!“

Došao sam do zaključka da malo stvari delotvornije smekšava muški zanos od hladne vode. Kada je krov šatora, oslabljen usled prethodnih oštećenja, bez ikakvog upozorenja popustio tako da mi je nekoliko oka ledene kišnice pljusnulo po leđima, naglo sam